

Ik had graag wat meer begrip gezien voor de uitzichtloze situatie van de Britse onderklasse

Posted on 10 augustus 2024 by Bart Jan Spruyt

Zijn de hooligans die dezer dagen de Britse steden onveilig maken, alleen maar daders die hard moeten worden aangepakt? Of zijn zij ook slachtoffers van intellectuele wanprestaties en politiek wanbeleid?

Het is heel goed mogelijk, [zoals Theodore Dalrymple deed](#), om kritisch en misprijzend te schrijven over de aanstichters en uitvoerders van het geweld dat enkele Britse steden nu al enkele weken teistert. Dalrymple was als arts en psychiater werkzaam in een gevangenis en ziekenhuis in Birmingham en kent de cultuur van de Britse onderklasse als geen ander. En het verbale en fysieke geweld dat deze groep produceert, roept alleen maar zijn afkeer op.

In Nederland heeft de bekende twitterende priester Jan-Jaap van Peperstraten, die ook enige tijd te midden van hooligans verbleef, zich bij zijn misantropische analyse [aangesloten](#).

‘Verheffing’ ingeruild voor relativisme

Als ik het nieuws uit Engeland een beetje probeer te volgen, dan roept ‘de onttakeling, de xenofobie en het geweld, op een bedje van zelfsabotage’ ook bij mij afschuw op. En als Dalrymple in tal van publicaties op de eigen verantwoordelijkheid van mensen heeft gewezen, in welke sociale omstandigheden ze ook zijn opgegroeid, dan stem ik daar graag mee in. Maar tegelijkertijd denk ik dat het goed is om te proberen toch enige empathie voor deze mensen op te brengen.

Ook al zijn ze in de eerste plaats daders en geen slachtoffers, toch is ook duidelijk dat hun positie en gedrag het resultaat is van de teloorgang van oude sociaaldemocratische idealen. ‘Verheffing’ noemden we dat vroeger. Het ging er daarbij niet alleen om arbeiders sociaaleconomisch een menswaardig bestaan te doen bereiken, maar ook om hun morele en culturele groei. Hele volksbibliotheken stonden in het teken van dat ideaal. Was het niet oud-Elsevier-hoofdredacteur Hendrik-Jan Schoo die vaststelde dat het verval van de sociaaldemocratie is ingezet op het moment dat dit ideaal werd ingeruild voor relativisme en nivellering en onverschilligheid?

Ook Dalrymple heeft strijk-en-zet betoogd dat linkse idealen als vrijheid en zelfontplooiing juist voor de onderklasse desastreuze gevolgen hebben gehad. Het zijn, in Dalrymples analyse, progressieve intellectuelen die de basis van de beschaving hebben aangetast en nu hun ogen sluiten voor de schade en de problemen die zij hebben aangericht. Zij hebben zich op nieuwe modes gericht – multiculturalisme, diversiteit, inclusiviteit, e tutto quanti – en kijken met afkeer en dedain op hun voormalige achterban neer.

Achtergronden

En dat is het wat nog het meest steekt, als je het nieuws uit Engeland volgt. Natuurlijk bieden de beelden van het geweld, van de bestorming van asielzoekerscentra en moskeeën, van de xenofobe leuzen brullende getatoeëerden, geen verheffende aanblik. Maar is het toegestaan achter die beelden ook iets te zien en te horen van een soort ultieme wanhoop?

Anders dan Dalrymple en Van Peperstraten heb ik nooit in dergelijke buurten

gewoond, maar er is toch weinig fantasie voor nodig om te begrijpen dat generaties van armoede en gebrekkige scholing, gecombineerd met de instroom van immigranten, gecombineerd met de desinformatie die 'rechtse leiders' verspreiden, de achtergrond en verklaring van zoveel wangedrag vormen.

Daders maar ook slachtoffers

De nieuwe Britse regering van Keir Starmer treedt hard en repressief op tegen het 'extreem-rechtse' geweld. Maar ik had liever gezien dat de verspreiders van desinformatie waren aangepakt, de illegale immigratie, de achterstanden, de radicale islam en de nieuwe vormen van islamitische zelfverdediging die met een verwerping van het wettelijk gezag gepaard gaan.

Liever had ik gezien dat alle 'communities' gelijkelijk zouden zijn beschermd door de politie en dat iets van begrip voor de uitzichtloze situatie van de onderklasse in de woorden van politici en bestuurders had doorgeklonken. Ze zijn daders maar ook slachtoffers.

Al deze overwegingen klemmen temeer wanneer we bedenken dat de Britse taferelen zich ook elders kunnen gaan voordoen. We weten, en [we weten het al op z'n minst zo'n twintig jaar](#), dat hoe diverser en multicultureler een gemeenschap is, hoe minder waarschijnlijk het is dat de leden van die gemeenschap elkaar vertrouwen. Daarom zullen de wanordelijkheden in Engeland een voorbode blijken van vergelijkbare taferelen op het continent. Ook hier, net als daar, ongecontroleerde massa-immigratie, culturele spanningen tussen verschillende groepen, gevoelens van vervreemding en achterstelling en politici die lang geleden hun ideologische veren hebben afgeschud, zich inzetten voor 'inclusiviteit' zonder de diversiteit in goede banen te kunnen leiden.

Diepe culturele wortels

Het kruitvat staat ook elders in Europa op ontploffen. Daarom zijn alle reacties – van Justitie, van politici, van de tegendemonstranten, van de media – zo teleurstellend. Alle incidenten worden vooral aangegrepen om 'white trash' ('thugs') te bashen, 'extreem-rechts' te beschuldigen en de racismekaart te trekken. Zonder dat wordt bedacht dat de problematiek veel dieper gaat, een lange geschiedenis heeft en diepe culturele wortels, en het dus geen pas geeft om de incidenten voor politieke

spelletjes voor de korte termijn aan te grijpen.

[Bart Jan Spruyt](#) is historicus en journalist. Zijn columns over politiek en samenleving verschijnen iedere zaterdag in Wynia's Week.

Wynia's Week verschijnt altijd, twee keer per week. **Het zijn de donateurs die dat mogelijk maken.** Nog geen donateur? Kijk **[HIER](#)**. Hartelijk dank!